

**GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
PROVINSIALE EKSAMEN
NOVEMBER 2016
GRAAD 10**

REKENINGKUNDE

MEMORANDUM

14 bladsye

**GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
PROVINSIALE EKSAMEN**

REKENINGKUNDE

MEMORANDUM

Vraag 1 Joernaalinskrywings en Kontrolerekening. (60 punte; 35 minute)

1.1	Verduidelik een voordeel van die Deurlopende Voorraadstelsel.	
	Die voorraadstelsel hou rekord van die handelsvoorraad deur 'n rekord te hou van die koste van verkope van elke transaksie.	2
1.2	Hoe kan die onderneming bevestig dat die balans in die Handelsvoorraad-rekening dieselfde is as die Handelsvoorraad voorhande?	
	Deur 'n fisiese voorraadopname te doen en om dit dan met die saldo in die handelsvoorraderkening te vergelyk.	2

1.3

Algemene Joernaal van Manchester Traders vir Mei 2016									
Dag	Besonderhede	Fol.	Algemene Grootboek		Debiteure Grootboek		Krediteure Grootboek		
			Dt	Kt	Dt	Kt	Dt	Kt	
31	Totale	a/b			275	120	207	320	
(a)	Rente Uitgawe	✓	✓9						
	Chelsea Ltd	✓		9				✓9	
(b)	Herstelwerk	✓	✓500						
	LP Builders	✓		500				✓500	
(c)	Leeds and Co.	✓	✓120				✓120		
	Leeds Traders	✓		120				✓120	
(d)	Everton Ltd	✓	✓900				✓900		
	Handelsvoorraad	✓		900					
(e)	S. Charlton	✓	✓200		✓200				
	A. Charlton	✓		200		✓200			
(f)	Sun Traders	✓	✓240				✓240		
	Handelsvoorraad	✓		240					
			Een punt vir albei bedrae		475	320	1467	949	
					☒ een punt vir al die totale				27

Algemene Grootboek van Manchester Traders									
1.4.1 Debiteurekontrole-rekening									
Mei	1	Saldo	a/b	43 270	Mei	31	Bank en korting toegestaan ✓	KOJ	✓37 580
	31	Verkope ✓	DJ	✓ 38 160			Debiteure afslag✓	DAJ	✓ 1 920
		Bank ✓	KBJ	✓ 2 630			Joernaal Krediete	AJ	☒ 320
		Kleinkas	KKJ	✓ 35			Saldo	o/b	44 750
		Joernaal Debite	AJ	☒ 475					
				84 570					84 570
Junie	30	Saldo	a/b	☒ 44 750					
									13

Algemene Grootboek van Manchester Traders									
1.4.2 Handelsvoorraadrekening									
Mei	1	Saldo	a/b	57 290	Mei	31	Koste van Verkope	DJ	23 850
	31	Bank ✓	KBJ	✓ 9 480			Koste van Verkope✓	KOJ	✓✓49 450
		Krediteure kontrole ✓	KJ	✓ 31 320			Krediteure Kontrole ✓	KAJ	✓ 2 100
		Koste van Verkope ✓	DAJ	✓ 1 020			Krediteure Kontrole ✓	AJ	✓ 900
							Krediteure Kontrole ✓	AJ	✓ 240
							Saldo	o/b	32 570
				109 110					109 110
Junie	1	Saldo	a/b	☒ 32 570					
									16

Vraag 2 Debiteurgrootboek en Interne Beheer

(30 punte; 17 minute)

2.1		Debiteurgrootboek van Kalahari Handelaars				
J. Monty						
Datum		Besonderhede	Fol	Dt	Kt	Saldo
Junie	1	Saldo	a/b			12 520
	3	Faktuur nr. 379 ✓	DJ	✓5 770		✓18 290
	7	Kwitansie nr. 1231 ✓	KOJ		✓1 000	✓17290
	11	K/N nr. 123 ✓	DAJ		✓320	✓16 970
	15	Bank debietnota / Bankstaat ✓	KBJ	✓3 400		✓20 370
		Joernaalbewys (Korting gekanseleer) ✓	AJ	✓80		✓20 450
	21	Joernaalbewys (Rente) ✓	AJ	✓130		☑20 580

18

2.2	Verduidelik hoekom die totaal van die Debieteurelys dieselfde moet wees as die saldo in die Debieteurekontrolerekening?
	Die debiteurekontrolerekening is 'n opsomming van die inligting in die Debiteure Grootboek. ✓ Individuele inskrywings word in die individuele rekeninge van die debiteure gemaak ✓ en die totale is van die joernale na die debiteurekontrolerekening oor geboek. ✓

3

2.3	Het Kalahari Handelaars voldoende beheer oor hulle Krediettermebeleid? Noem TWEE punte en verwys na relevante finansiële aanwysers. Haal toepaslike syfers aan om jou mening te ondersteun.
	<p>Nee ✓</p> <p>Enige twee punte ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sy kredietlimiet is R8 000 maar hy skuld R12 520 aan die begin van die maand. • Die debiteur koop op skuld sonder om sy vorige skuld af te betaal. • Hy hou nie by die krediet terme van 30 dae nie.

5

2.4	Verskaf TWEE punte van advies aan Kalahari Handelaars in terme van J. Monty se rekening.
	<p>Enige twee punte ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moet hom nie toelaat om verdere goedere op krediet te koop nie. • Maak reëlings met hom om sy rekening af te betaal. • Vat die goedere terug wat aan hom verskaf is.

4

30

Vraag 3 Ontleding van Transaksies

(30 punte; 18 minute)

Voltooi die volgende tabel. (Die bankrekening is ten alle tye oortrokke.)

Nr.	Bron Dokument	Hulp Joernaal	Rekening in Algemene Grootboek		Rekeningkundige vergelyking		
			Debiet	Krediet	Bates	Eenaars belang	Laste
1		KOJ	Bank✓	Debiteure kontrole	-96	0	-96✓
			Oninbare skulde	Debiteure kontrole ✓	-224	-224✓	0
2	K / N	DAJ ✓	Debiteure afslag✓	Debiteure kontrole ✓	-180✓	-180	0
			Handelsvoorraad	Koste van Verkope✓	+120	+120✓	0
3		AJ	Vaste deposito✓	Rente op vaste deposito (gekapitaliseer)	+900✓	+900	0
4	Oorspronklike Faktuur✓	KJ	Handelsvoorraad	Krediteure Kontrole ✓	+1 440		+1 440✓
5	Tjekteenblad✓	KBJ	Krediteure Kontrole	Bank✓	0	0	-1053 +1053✓
			Krediteure kontrole ✓	Korting ontvang	0	+27✓	-27
6	Bankstaat ✓		Bankkoste	Bank✓	0	-270	+270✓
7	Duplikaat D/N	KAJ ✓	Krediteure Kontrole ✓	Skryfbehoeftes	0	+171✓	-171
8		AJ✓	Handels rekening ✓	Wins en verlies (bruto wins)	0	-7 000✓ +7 000✓	0

Vraag 4.1 Finansiële state en Notas

(70 punte; 40 minute)

4.1.1 Inkomstestaat vir die jaar geëindig 29 Februarie 2016	
Verkope (470 800✓ – 1 900✓)	✓ 468 900
Koste van Verkope	✓ (233 250)
Bruto wins	✓ 235 650
Ander Bedryfsinkomste	☑ 73 300
Huurinkomste (56 000✓ + 6 000✓)	☑ 62 000
Handelsvoorraad surplus	✓✓ 3 990
Korting ontvang	✓ 7 310
Bruto Bedryfsinkomste	☑ 308 950
Bedryfsuitgawes	☑ (159 735)
Nutsdienste (35 020 + 2 480✓)	☑ 37 500
Korting toegestaan (5 200 - 20✓)	☑ 5 180
Bemarking (11 700 + 1500✓ - 500✓)	☑ 12 700
Versekering	✓ 5 930
Skryfbehoeftes	✓✓ 4 150
Verpakkingsmateriaal (7 620 - 1 510) ✓	☑ 6 110
Oninbare skulde (510 + 165) ✓	☑ 675
Salarisse en lone (57 830 + 9 500✓ + 2 500✓ + 120✓ + 880✓)	☑ 70 830
Bankkoste (2 340 + 170) ✓	☑ 2 510
Waardevermindering (2 400✓ + 1850✓ + 9 900✓)	☑ 14 150
Bedryfswins vir die jaar	☑ 149 215
Rente-inkomste (750✓ + 690✓✓)	☑ 1 440
Wins voor Rente-uitgawe	150 655
Rente-uitgawe (3 740✓ + 120✓ + 10 710✓)	☑ (14 570)
Netto wins vir die jaar	✓☑ 136 085

50

Nota: Geen punte sal toegeken word as 'n syfer op die antwoordblad in die geldkolom geskryf word nie.

4.1.2 (a) Vastebate-nota	Grond en geboue	Voertuie	Toerusting
Drawaarde aan die begin van die finansiële jaar	240 000	24 000	✓ 46 300
Kosprys	240 000	40 000	✓ 49 500
Opgehoopte waardevermindering		✓ (16 000)	(3 200)
Bewegings			
Toevoegings teen kosprys			✓ 37 000
Verkope teen drawaarde	0	0	0
Waardevermindering vir die jaar sien 4.1		☒ (2 400)	☒ (11 750)
Drawaarde aan die einde van die jaar	✓ 240 000	☒ 21 600	☒ 71 550
Kosprys	240 000	✓ 40 000	✓ 86 500
Opgehoopte waardevermindering		☒ (18 400)	☒ (14 950)

13

4.1.2 (b) Handels- en ander debiteure	
Handelsdebiteure	
(3 180 - 220✓ + 280✓ + 20✓)	☒ 3 260
Vooruitbetaalde uitgawes	✓ 500
Opgelope inkomste	✓ 6 000
Totaal	☒ 9 760

7

Vraag 4.2 Konsepte, Balansstaat en Notas.

(40 punte; 25 minute)

4.2.1	Verskaf die korrekte beskrywing	
A	Inkomstestaat	✓
B	Lopende saak	✓
C	Finansiëringskoste	✓
D	Historiese koste	✓
E	Balansstaat	✓

5

4.2.2 Eienaarsbelang

Saldo aan die begin van die jaar	✓	300 000
Vermindering in kapitaal	✓	(20 000)
Netto wins	✓	217 860
Onttrekkings	✓	(154 030)
Saldo aan die einde van die jaar	☑	343 830

5

4.2.3 Balansstaat van Tex Winkels soos op 29 Februarie 2016

Bates		
Nie-bedryfsbates	☒	391 820
Vaste Bates	☒	386 500
Finansiële Bates		
Vaste deposito (10 320 [✓] - 5 000 [✓])	☒	5 320
Bedryfsbates	☒	148 920
Vorraad (129 630 [✓] + 3 420 [✓])	☒	133 050
Handels- en ander debiteure (3 180 [✓] + 2 190 [✓] + 3 000 [✓])	☒	8 370
Kontant en kontantekwivalente (5 000 [✓] + 1 500 [✓] + 1 000 [✓])	☒	7 500
TOTALE BATES	☒	540 740
Ekwiteit en Laste		
Eienaarsbelang	☒	343 830
Kapitaal		343 830
Nie-bedryfslaste		126 190
Verbandlening (156 190 [✓] - 30 000 [✓])	☒	126 190
Bedryfslaste	☒	70 720
Handels- en ander krediteure (18 040 [✓] + 4 960 [✓] + 12 000 [✓])	☒	35 000
Oortrokke bankrekening	☒	5 720
Korttermynlening sien verbandlening	☒	30 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	☒	540 740

30

4.1.1	4.1.2	4.2	Totaal
50	20	40	110

Vraag 5 Ontleding en vertolking van finansiële state

(40 Punte; 25 minute)

5.1	Bereken die werklike winsopslag van die onderneming.	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">4</div> </div>
$\frac{350\,000\checkmark}{500\,000\checkmark} \times 100\checkmark$ $= 70\%\checkmark$		
5.2	Verskaf TWEE redes vir die verskil in die twee winsopslag persentasies. Sien Inligting C.	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">4</div> </div>
<p>Enige twee ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korting is toegestaan vir kliënte wat in grootmaat gekoop het. • Goedere is teen 'n laer winsopslag verkoop tydens 'n uitverkoop. • Winsopslag is verkeerd bereken. 		
5.3	Bereken die persentasie bruto wins op verkope.	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">4</div> </div>
$\frac{350\,000\checkmark}{850\,000\checkmark} \times 100\checkmark$ $= 41\%\checkmark$		
5.4	Bereken die persentasie netto wins op verkope.	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">4</div> </div>
$\frac{119\,000\checkmark}{850\,000\checkmark} \times 100\checkmark$ $= 14\%\checkmark$		
5.5	Gee EEN rede vir die daling in persentasie tussen die berekeninge in Vrae 5.3 en 5.4.	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">2</div> </div>
<p>Bedryfsuitgawes ✓✓</p>		
5.6	Bereken die opbrengs op die gemiddelde eienaarsbelang.	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">5</div> </div>
$\frac{119\,000\checkmark}{\frac{(350\,000\checkmark + 450\,000\checkmark)}{2}} \times 100\checkmark$ $= 29,75\%\checkmark$		

5.7	Kan die eienaar gelukkig wees met die persentasie opbrengs op sy kapitaal? Verduidelik. Haal gepaste syfers aan om jou mening te ondersteun.	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				
	Ja✓ <ul style="list-style-type: none"> • Dis beter as wat hy sou kry vir 'n belegging in die bank. Banke bied maksimum 8% rente aan.✓ • Verbetering✓ in sy opbrengs van 23% in 2015 tot 29,75% in 2016.✓ 			
5.8	Bereken die bedryfskapitaalverhouding vir 2016.	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>5</td></tr> </table>		5
5				
	$\begin{array}{rcl} 92\,000\checkmark + 24\,200\checkmark + 6\,800\checkmark & : & 41\,000\checkmark \\ & & 123\,000 & : & 41\,000 \\ & & 3 & : & 1 \quad \checkmark \end{array}$			
5.9	Bereken die vuurproefverhouding vir 2016.	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				
	$\begin{array}{rcl} 24\,200\checkmark + 6\,800\checkmark & : & 41\,000\checkmark \\ 31\,000 & : & 41\,000 \\ 0,76 & : & 1 \quad \checkmark \end{array}$			
5.10	Verduidelik hoekom handelsvoorraad nie in berekening gebring word in die berekening van die vuurproefverhouding nie.	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				
	<ul style="list-style-type: none"> • Die vuurproefverhouding bepaal of die onderneming hulle kort-termyn laste vinnig kan terugbetaal. ✓✓ • Handelsvoorraad kan nie vinnig verkoop word nie, en dus word dit nie in bereken nie. ✓✓ 			

40

Vraag 6 BTW, Koste, Begrotings

(30 Punte; 20 minute)

6.1 BTW

Pas die item in KOLOM A met die beskrywing in KOLOM B.

Skryf slegs die letter van die korekte antwoord neer.

6.1.1	G	✓✓
6.1.2	E	✓✓
6.1.3	B	✓✓
6.1.4	A	✓✓
6.1.5	D	✓✓

10

6.2 Koste

6.2.1 In elk van die volgende gevalle kies die **korrekte woord(e)** in hakies. **Moenie die hele sin oorskryf nie.**

A	Onveranderd	✓
B	Vermeerder	✓
C	Verminder	✓
D	Onveranderd	✓
E	Gelykbreekpunt	✓

6.2.2 Toon aan of die volgende kostes VASTE of VERANDERLIKE koste is. Maak 'n regmerk (✓) in die regte kolom.

	Vervaardigingskoste	Vaste	Veranderlike
A	Direkte materiaalkoste		✓
B	Direkte arbeidskoste		✓
C	Fabrieksboekoste	✓	
D	Primêre koste		✓
E	Huur betaal vir die fabriek	✓	

10

6.3 Kontantbegroting

6.3.1	Watter tipe begroting word in elk van die volgende stellings beskryf?	
(a)	Kontantbegroting	
(b)	Geprojekteerde Inkomstestaat	2

6.3.2	Noem TWEE partye wat 'n begroting sal gebruik.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Gesinne • Ondernemings • Regering 	2

6.3.3	Noem TWEE redes hoekom 'n kontantbegroting opgestel word.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorkom dat daar te veel op uitgawes spandeer word. • Voorkom oortrokke bankrekening • Help om uitgawes te prioritiseer. • Gee 'n aanduiding van veranderinge in betalingspatrone. • Is 'n vorm van interne beheer oor geld ontvang en betaal 	2

6.3.4	Die eienaar van 'n onderneming het 'n bedrag van R30 000 by die diverse uitgawes vir Desember 2016 ingesluit. Hy beplan om saam met sy gesin Kaap toe te gaan vir die Desember 2016 vakansie. Lewer kommentaar oor die aksie.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Die uitgawe moet as ontrekkings in die begroting aangetoon word en nie Diverse uitgawes nie . • Dit sal daartoe lei dat die onderneming 'n laer wins toon, want dit veroorsaak 'n verhoging in die bedryfsuitgawes. Dit sal tot die gevolg hê dat die finansiële state nie 'n ware refleksie van die onderneming se finansiële posisie is nie. • Dit is oneties om dit te doen. Deur dit as 'n besigheidsuitgawe op te teken ontduik hy die belasting wat hy op die inkomste moes betaal. 	4

30

300